

CDA *Midden-Drenthe*

Verkiezingsprogramma 2022-2026

CDA Midden-Drenthe

Dienstbaar, solidair en duurzaam

Wij zien u

CDA Midden-Drenthe is een brede volkspartij die midden tussen de mensen in staat. Bij ons staat de mens centraal die samen met anderen de maatschappij maakt. Iedereen is van waarde en doet er toe (**Solidariteit**). De politiek is er om mensen tot bloei te laten komen en hun te helpen hun talenten te ontwikkelen.

De overheid moet het volste vertrouwen schenken aan burgers, ondernemers en de samenleving als geheel, door dienstbaarheid. Deze uit zich in zowel meedenken als het stellen van heldere grenzen (**Publieke Gerechtigheid**). Samen zijn we verantwoordelijk voor onze samenleving en iedereen moet naar vermogen kunnen bijdragen (**Gespreide Verantwoordelijkheid**). Wij staan voor een samenleving waarin men omziet naar elkaar en wil bouwen aan een aarde die we kunnen doorgeven (**Rentmeesterschap**). De gemeente moet hierin zoveel mogelijk faciliteren.

CDA Midden-Drenthe heeft zich altijd ingezet voor een sociale gemeente en dat willen we blijven doen. Een goed WMO beleid, jeugdbeleid en armoedebeleid draagt hieraan bij. Mensen gaan vóór stenen.

Wij vinden het belangrijk dat plannen mét de inwoners gemaakt worden en dat mensen die zich inzetten voor de samenleving ondersteund worden. De overheid moet mensen de ruimte geven en niet verzanden in systemen en regels. Goede communicatie geeft hierbij duidelijkheid en is daarom zo belangrijk.

De aarde heeft het moeilijk, duurzame maatregelen zijn daarom nodig voor een gezonde toekomst. Het is voor ons van groot belang dat dit in samenspraak met inwoners en ondernemers gaat. Bij vestiging van grote industriële bedrijven moet er daarom ook goed gekeken worden naar de impact die deze hebben op het milieu en de woonomgeving.

De samenleving is er voor iedereen. Wonen, werken en leven moet mogelijk en betaalbaar blijven voor inwoners en ondernemers.

Wonen, voldoende huur- en koopwoningen, zal de komende jaren voor het CDA een speerpunt zijn. Hierbij willen we de groene gemeente die we zijn in het oog houden. Want Midden-Drenthe wordt gekarakteriseerd door mooi wonen in een omgeving met landbouw en natuur. Dit blijven we van groot belang vinden.

In de politiek staan we voor samenwerking met andere partijen. Dat betekent op een positieve manier met elkaar omgaan. Dit houdt ook in dat de toekomst van Midden-Drenthe belangrijker is dan eventueel politiek gewin.

Het CDA Midden-Drenthe staat voor een gemeente die behoedzaam omgaat met de financiën, een gemeente die niet alleen aan korte termijn denken doet maar oog heeft voor de toekomst van jong tot oud. We doen dit voor de inwoners, en zoveel mogelijk met de inwoners.

In dit verkiezingsprogramma is te lezen hoe we dit alles tot stand willen brengen.

Inhoudsopgave

Wij zien u.....	1
Een dienstbare overheid.....	4
1.1. Samenleving aan zet.....	5
1.2. Veiligheid.....	5
1.3. Gezonde gemeentefinanciën.....	5
1.4. Cultureel erfgoed.....	6
1.5. Fondsen en subsidies.....	6
1.6. Waarden en tradities in de samenleving.....	6
Solidariteit: zorg voor elkaar	8
2.1. Zorg voor ouderen.....	8
2.2. Preventie richting een gezonde levenswijze	9
2.3. Zorg voor jongeren	9
2.4. Armoede.....	10
2.5. Steun voor wie een ander helpt	11
2.6. Bereikbare zorg	11
2.7. Iedereen moet kunnen meedoen.....	11
2.8. Samenwerking in de zorg	11
2.9. Meedoen en inburgering.....	12
2.10. Geestelijke gezondheidszorg.....	12
2.11. Inclusiviteit en anti-discriminatie	13
Een sterke samenleving.....	14
3.1. Ontmoeten	14
3.2. Levendigheid en saamhorigheid: voor een sterk en vitaal verenigingsleven	14
3.3. Wonen: kiezen voor kwaliteit, flexibiliteit en duurzaamheid.....	15
3.4. Woonaanbod: ruim baan voor starters, doorstromers en senioren.....	15
3.5. Iedereen wil wonen in een veilige, schone en plezierige buurt!.....	16
3.6. Flexibel bouwen	17
3.7. Kwaliteit van de woonomgeving.....	17
3.8. Goed openbaar vervoer.....	18
3.9. Buurtvervoer en investeren in goede bereikbaarheid.....	18
3.10. Right to Challenge – het recht om gemeente uit te dagen	18
3.11. Goed lokaal onderwijs	18

3.12. Kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk	18
Een duurzame samenleving	20
4.1. Duurzame initiatieven	20
4.2. Opwekking hernieuwbare energie	21
4.3. Circulaire energie en duurzaam voedsel.....	21
4.4. Afvalbeleid = grondstoffenbeleid.....	21
4.5. Verduurzamen gemeentelijk vastgoed.....	22
4.6. Duurzaam inkopen	22
Een eerlijke en verantwoordelijke economie.....	23
5.1. Lokaal ondernemerschap en lokale ondersteuning.....	23
5.2. Arbeidsmigranten	24
5.3. Minder leegstand in winkelstraten.....	24
5.4. Werkgelegenheid	25
5.5. Leren en werken.....	25
5.6. Agrarische sector	25
5.7. Toerisme	26

Een dienstbare overheid

De samenleving staat voor ons centraal. De gemeentelijke overheid is er voor inwoners. Hierbij is aandacht voor de menselijke maat en duidelijke communicatie. De politiek is er om mensen tot bloei te laten komen en hun te helpen hun talenten te ontwikkelen. De overheid is er om samenleven werkend te maken voor ons allemaal en wij richten ons er op om, waar mogelijk, de verantwoordelijkheid zo dicht mogelijk bij de inwoner te leggen (gespreide verantwoordelijkheid). Dit vertaalt zich in meedenken en doen door inwoners.

Dat de service gerichtheid van zowel centrale als lokale overheid niet altijd de hoofdprijs heeft gekregen de afgelopen jaren, is mild uitgedrukt. Daarom willen we er alles aan doen om te bouwen aan een dienstbare overheid die juist vertrouwen geeft. Hoewel de gemeente dikwijls met handen en voeten gebonden is aan wettelijke regels, blijft het belangrijk hoe je omgaat met inwoners in het zoeken naar oplossingen voor hun vragen en het interpreteren van de wet. Daarnaast gaat het ook om effectief communiceren als het gaat om het uitleggen van beleid en maatregelen. Een betrouwbare overheid geeft echter ook duidelijke grenzen aan en daarmee een duidelijk speelveld, zekerheid aan mensen. Tenslotte is de overheid er ook voor om onrecht te bestrijden, ze moet rechtvaardig zijn en er zijn voor mensen die kwetsbaar en afhankelijk zijn (Publieke Gerechtigheid).

Om bepaalde zaken gerealiseerd te krijgen, moet er goed onderhandeld worden met hogere overheden. We hebben korte lijnen met de provinciale en landelijke CDA-fractie, we kunnen en zullen zaken snel aanpakken en doorpakken.

Als er één partij is, die altijd voor de zorg voor de inwoners en de kwetsbaren in onze gemeente heeft gestaan, dan is dat wel het CDA. Daar voegen we nu aan toe dat de overheid nog meer moet vragen wat de inwoner nodig heeft, en minder voor de inwoners moet denken. Hoe kunnen we bereiken dat medewerkers van de gemeente nog meer in de schoenen van de vragende inwoner gaan staan?

Speerpunten voor 2022-2026:

- *De dienstbare overheid moet nog centraler in de cultuur verankerd worden. Aandacht voor wat de inwoners nodig hebben bij hun vragen staat centraal.*
- *De gemeentelijke organisatie moet duidelijk, transparant en slagvaardig zijn.*
- *Inwoners behoren actieve medewerking en goede, tijdige en begrijpelijke informatie te krijgen.*
- *Het algemeen belang en het totale plaatje zijn de basis bij beleid en uitdagingen.*
- *Inwoners en ondernemers moeten kunnen meedenken, meepraten en meedoen in de processen die de inwoners het meeste aangaan. Hierbij is het ook belangrijk om inwoners en ondernemers regelmatig een terugkoppeling te geven.*
- *De gemeente maakt actief gebruik van onder andere de bestaande netwerken als Dorpenoverleg Midden- Drenthe, Interkerkelijk Diaconaal Platvorm, Humanitas en andere vrijwilligers groeperingen.*
- *De gemeente wil blijven leren. Leren van de 'feedback' of terugkoppeling van inwoners en van andere gemeentes*
- *Tenslotte, een goedwerkende dienstbare overheid kost geld. Hierin willen we blijven investeren zodat er voldoende kennis en menskracht aanwezig is voor de uitvoering*

1.1. Samenleving aan zet

Participatie moet echte participatie zijn. Inwoners moeten kunnen meedenken over oplossingen in hun directe omgeving of inbreng kunnen leveren aan beleidsnota's. De gemeente is er immers voor haar inwoners.

Wij willen de denkracht, daadkracht en betrokkenheid van inwoners maximaal benutten. Daarbij zoeken we ook nadrukkelijk naar mogelijkheden om inwoners, die zich minder laten horen, te bereiken.

Wij willen dat de gemeente de lokale kennis benut door expertpanels in te zetten rondom specifieke onderwerpen. In onze gemeente wonen veel mensen die kennis hebben van specifieke onderwerpen die in de gemeente spelen. Bijvoorbeeld omdat zij werken rondom de energietransitie, omgevingswet of binnen het sociaal domein. Mensen geven aan dat ze hun professionele kennis vrijwillig in willen zetten voor hun eigen leefomgeving.

Het CDA wil dat dienstverlening dichtbij de inwoners en ondernemers wordt aangeboden én waar mogelijk digitaal. Tenzij de situatie om maatwerk vraagt bijvoorbeeld in de zorg (sociaal domein) waar via een gesprek aan de keukentafel enerzijds meer informatie verkregen wordt dan vanachter een bureau. Anderzijds geeft dit de inwoners ook gemakkelijker de gelegenheid om hun vragen te stellen en zodat ook de vraag achter de vraag opgehaald wordt.

Wij willen dat in de voorbereidende fase overleg plaatsvindt met omwonenden en er gelegenheid is om mee te denken. Dit doen we in eerste plaats om goede ideeën te kunnen verzamelen in het samen inrichten van de omgeving, die van ons allemaal is. Daarnaast kan de aanpak het aantal bezwaarprocedures aanzienlijk doen verminderen.

1.2. Veiligheid

Mensen moeten zich thuis, beschermd en geborgen voelen. Een veilige gemeente vraagt om investeren in VTH (vergunning, toezicht en handhaving). Geen woorden, maar daden. Wij richten ons in het bijzonder op het tegengaan van criminaliteit die een grote impact heeft op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de samenleving, en woninginbraken. Maar ook op thema's als verkeersoverlast, veilige schoolomgeving en openbare ruimte, bijvoorbeeld met behulp van goede openbare verlichting.

Andere vormen van criminaliteit zoals drugdumping in bossen, uitbuiting door mensenhandel lijken nu nog niet zoveel te spelen. Dat willen we graag zo houden. Wij willen dat de gemeente samen met politie, belastingdienst en andere organisaties optrekt om Midden-Drenthe ook op die manier veilig te houden.

1.3. Gezonde gemeentefinanciën

We willen dat de gemeente als een goede rentmeester met haar geld omgaat en gezond investeert. We vinden dat we duurzaam moeten omgaan met de financiële middelen die voorhanden zijn.

Onze uitgangspunten voor het financieel beleid zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten, waarbij het individuele belang wordt afgewogen t.o.v. het algemeen belang, met in acht neming van redelijkheid, billijkheid en rechtvaardigheid.

Wij willen in principe dat de gemeente alleen de Rijksinkomsten inzet voor taken die we van de Rijksoverheid krijgen. Wij willen de zorgplichttaken voor onze inwoners niet verwaarlozen doordat het Rijk met onvoldoende middelen komt om deze uit te voeren. Wij blijven hierover in gesprek met de regering en zullen indien nodig ervoor kiezen om niet meer aan de eisen van een sluitende meerjarenbegroting te voldoen.

We willen niet dat de ozb (onroerende zaakbelasting) wordt verhoogd om Rijksbeleid uit te voeren. Verhoging van de ozb is bespreekbaar voor het oplossen van specifieke lokale knelpunten zoals woningbouw.

1.4. Cultureel erfgoed

Wij tonen respect voor onze waarden en ons cultureel, religieus, agrarisch en historisch erfgoed, aan dialecten en streektalen, en feesten van gemeenschappelijkheid.

Een door het Rijk gemaakte inschatting laat zien dat er de komende jaren tussen veel Nederlandse kerken leeg komen te staan. Om ons erfgoed voor de komende generaties bewaard en toegankelijk te houden willen we het keuzeproces van de eigenaren ten aanzien van de toekomstige bestemming ondersteunen.

We investeren in het behoud van onze betekenisvolle en beeldbepalende gemeentelijke monumenten. Behalve hulp bij grotere restauraties, ondersteunt de gemeente ook kleiner maar even waardevol cultuurhistorisch erfgoed, bijvoorbeeld door de particulieren de weg te wijzen bij het verkrijgen van geld via fondsen en andere instanties.

1.5. Fondsen en subsidies

Er zijn tal van fondsen en subsidies naast de reguliere gemeentelijke middelen. Door een subsidiecoördinator in de gemeente en één voor de regio aan te stellen wil het CDA ervoor zorgen dat de gemeente faciliteert, de juiste verbindingen legt en voorziet in voorlichting om fondsen en subsidies aan te vragen.

1.6. Waarden en tradities in de samenleving

Het CDA is een partij die er van uit gaat dat de meeste mensen een positieve bijdrage willen leveren aan onze steeds veranderende samenleving. Helaas zien we ook een ontwikkeling in de samenleving waarin het individu, het 'ik', een steeds belangrijker plaats lijkt in te nemen. Dit staat op gespannen voet met een steeds grotere groep mensen die dat individualistische handelen eigenlijk helemaal niet zien zitten.

Binnen verenigingen, scholen, (sport)clubs, samenwerkingsverbanden, kerken in de breedste zin van het woord, de familie en het gezin en ook gewoon op straat, kun je ervaren dat we met elkaar meer kunnen bereiken dan alleen. Dit credo geldt dus ook voor de samenwerking tussen gemeente en inwoner.

Wij stellen een zorgvuldige afweging van belangen voorop. En wij laten ons inspireren door de Christelijke waarden, die nog steeds actueel zijn. Wij gaan voor een overheid die vertrouwen uitstraalt, daarnaar handelt en denkt in kansen; toekomstgericht!

Wij erkennen de vormende en bindende waarde van kerkelijke en culturele verbanden en (sport-) verenigingen. Zij zijn dienstbaar aan de samenleving en de overheid moet hen daarin beschermen.

Tenslotte, we willen ook aandacht geven voor specifieke cultureel bepaalde groepen met eigen identiteit binnen onze gemeente. Zo kan het tonen van respect van onze Molukse KNIL- veteranen een concrete vorm krijgen door bijvoorbeeld graven van hen en hun echtgenotes een bijzondere status te verlenen. Ook kan er gedacht kan worden aan een gedenkplaat voor hun overleden kinderen. Wij vinden draagvlak in de samenleving enorm belangrijk bij dit onderwerp.

Solidariteit: zorg voor elkaar

'Zorg voor elkaar' is het fundament onder onze samenleving. Samen zijn we daar verantwoordelijk voor. Het CDA staat voor een maatschappij waarbij er samengewerkt wordt en waarin we omzien naar elkaar. Een maatschappij waarbij iedereen meetelt en kan meedoen. Zorg voor ouderen, jongeren en mensen die in armoede leven, blijven voor Midden-Drenthe nog steeds speciale aandachtsgebieden. Preventie en steun voor wie anderen helpt, helpt niet alleen om de zorgkosten betaalbaar te houden maar ook om de kwaliteit van de zorg te verhogen. De noodzakelijke zorg en ondersteuning moet voor iedereen beschikbaar blijven. Ook in tijden waarin de gemeente het financieel moeilijker krijgt willen we er alles aan doen om die ondersteuning en zorg te bieden die men nodig heeft.

Speerpunten voor solidariteit in 2022-2026:

- *Het vermogen om te zorgen geeft het leven diepere betekenis. Het CDA heeft daar altijd voor gestaan en dat willen we zo houden*
- *Voor het CDA in Midden-Drenthe zijn nu de prioriteiten in de zorg: zorg voor ouderen, preventieve zorg, jongerenzorg en zorg voor mensen die in armoede leven.*
- *De capaciteit om te zorgen wordt verhoogd als we juist op een slimme manier steun geven aan naasten die anderen helpen. Dan moeten we niet voor hen denken, maar weten wat men nodig heeft*
- *Het ondersteunen van mantelzorgers*
- *Samenwerking in de zorg*

2.1. Zorg voor ouderen

Het aantal ouderen in Midden-Drenthe neemt toe. De maatschappelijke ondersteuning voor ouderen moet gericht zijn op hun specifieke, persoonlijke behoeftes, waarbij zij zelf de regie kunnen houden. Het zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren en maatwerk staan daarbij centraal en de inzet van WMO-gelden moet hierop aansluiten.

Nieuwe initiatieven op het gebied van ouderzorg, waarbij er een nauwe samenwerking is tussen huisartsen en welzijnswerk en waarbij de ouderen duidelijk in beeld worden gebracht, zijn belangrijke ontwikkelingen ter verbetering van de ouderenzorg en dienen door de gemeente te worden ondersteund.

Het beleid wat gericht is op ouderen moet overzichtelijk gebundeld op de website van de gemeente te vinden zijn, zodat het duidelijk is waar men recht op heeft en wat er mogelijk is: geef toegankelijke informatie en maak eenvoudige regels. De Bijblijver is een mooi communicatiemiddel waar we zuinig op moeten zijn.

Eenzaamheid is iets wat helaas ook veel onder ouderen voorkomt. Het bestrijden van eenzaamheid is een speerpunt van het zorg- en welzijnsbeleid en moet een vast punt worden in het WMO beleid. Door ouderenbonden te helpen bij het opzetten van sociale netwerken, sport en cursussen kan vereenzaming worden voorkomen. Het gemeentelijk beleid moet erop gericht zijn om ouderen uit te nodigen hun talenten in te zetten voor algemeen maatschappelijke taken. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij sociale verbanden. Praat niet alleen over, maar vooral ook met ouderen. Welzijnswerk Midden-Drenthe, evenals bijvoorbeeld kerken en Humanitas Midden-Drenthe kunnen hierbij helpen.

Levensloopbestendig wonen moet aandacht krijgen in nauwe samenwerking met woningbouwcorporaties en inwoners. De gemeente moet planologisch en financieel ondersteuning bieden aan creatieve oplossingen. Bij nieuwbouwprojecten moet nadrukkelijk worden gekeken naar de woonbehoefte van ouderen. Ook woongroepen en kangoeroewoningen moeten in de gemeente mogelijk zijn als daar vraag naar is. Bij het bouwen van woningen voor senioren hebben we extra aandacht voor de bereikbaarheid van voorzieningen zoals een huisartsenpost en een apotheek en de veiligheid van de leefomgeving.

2.2. Preventie richting een gezonde levenswijze

Preventie betekent mensen helpen bij een gezonde levenswijze. Dit vinden wij belangrijk, hierdoor voelen mensen zich beter en het zorgt daarnaast voor lagere zorgkosten. Een gezonde leefomgeving past daarbij. Voorlichting voor hoe men zelf de leefomgeving gezond kan houden en ondersteuning en advisering van de GGD zijn hierbij instrumenten die we in willen zetten.

Veel mensen ervaren sporten en samen bewegen als gezond en gezellig. Sportverenigingen moeten worden ondersteunt door de gemeente, onder andere via buurtsportcoaches. Jeugd lidmaatschappen van sportverenigingen willen we stimuleren door voorlichting en promotie op scholen. Sporten kan niet zonder kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties .

De omgeving moet uitnodigend zijn om te bewegen. Denk hierbij aan mooie wandelpaden en goede fietspaden. Maar ook aan voldoende bankjes om tijdens een wandeling uit te rusten. Ook speeltuinen nodigen uit om te gaan bewegen. Ons goede speeltuinenbeleid willen wij blijven uitvoeren.

Goede voorlichting over gezond eten en letten op de betaalbaarheid hiervan zijn voor ons onderdeel van de preventie. Het team Gezond Midden Drenthe speelt hierbij een belangrijke rol. Het beleid rondom bewegen en leefstijl willen we voortzetten. Hierbij is ook aandacht voor verslaving aan alcohol en drugs.

2.3. Zorg voor jongeren

Ouders en verzorgers zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen, maar ook de overheid heeft een taak. Dat betekent voorkomen van problemen en vroegtijdige signaleren als er iets misgaat. Het op peil houden van algemene jeugdvoorzieningen zoals de kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, scholen, sportclubs en jongerenwerk en praktijkondersteuners bij huisartsen speelt daarbij een belangrijke rol.

Jongeren die zorg nodig hebben moeten dit krijgen. Niet alle problemen zijn via preventie op te lossen. De hulpverlening dient snel via heldere, op goed elkaar afgestemde lijnen te worden ingericht. Het CDA staat voor een krachtig en slagvaardig Centrum Jeugd en Gezin (CJG) die opvoeders en jongeren ondersteunen en begeleiden.

Eenzaamheid komt ook voor bij jongeren. Bij het jongerenwerk moet dit een thema zijn waar blijvend aandacht voor is. Daarnaast moeten er voldoende mogelijkheden zijn voor jongeren waar men elkaar kan ontmoeten. Wij denken hierbij aan bijvoorbeeld Chill Inn (ook in Smilde

en Westerbork), jeugdsozen en ook aan plaatsen in de buitenlucht waar men met elkaar samen kan komen.

We stimuleren een gezonde levensstijl en het roken, alcohol- en drugsgebruik moet worden ontmoedigd. In het jeugdbeleid moet hier aandacht voor blijven.

We besteden vanzelfsprekend aandacht aan de continuïteit van zorg voor jongeren die 18 worden. De gemeente moet daarbij samen met de jongere naar een goed overgangspunt naar andere vormen van zorg en andere financieringsbronnen kijken.

2.4. Armoede

Armoede brengt vaak eenzaamheid met zich mee omdat er geen geld is om iets te ondernemen. Goed armoedebeleid waarbij aandacht is voor duidelijke doelgerichte communicatie over alle regelingen vinden wij belangrijk. Voor kinderen is er een speciaal kindpakket waar de regelingen waar jongeren gebruik van kunnen maken om mee te doen samengevat zijn. Deze regelingen willen we voortzetten.

Voedselbanken, kledingbanken en andere maatschappelijke initiatieven zoals gratis vakanties voor mensen in armoede moeten op ondersteuning van de gemeente kunnen rekenen. Wel vinden wij het belangrijk dat bij alle initiatieven ter voorkoming van armoede er ook contact kan worden gelegd met de sociaal raadvrouw of budget consulent.

Om te voorkomen dat chronisch zieken en gehandicapten naast de beperkingen die zij helaas al ervaren ook financieel in de knel komen moet er een goede zorgkostenregeling blijven.

De beste manier om armoede te bestrijden is preventie. Aanbieden van hulp bij het kiezen van bijvoorbeeld passende zorgverzekeringen en juiste energieleveranciers zijn mede dankzij het CDA ingezet. Voor de komende periode willen deze hulp behouden en nog verder uitbreiden. Ook de inzet van de sociaal raadvrouw en de budget consulent zijn niet alleen gewenst als er sprake is van armoede maar ook preventief als bijvoorbeeld de levenssituatie verandert.

Samenwerking van verschillende partijen als woningbouwstichtingen, sociaal raadvrouw, budgetconsulenten zijn belangrijk om tijdig te kunnen inspelen zodat (schuld)hulpverleningstrajecten vroegtijdig en effectief kunnen worden ingezet. Onze gemeente kijkt bij schulden niet alleen primair naar de schuld maar ook naar andere omstandigheden waardoor schulden zijn ontstaan, bijvoorbeeld als gevolg van hoge energielasten. Wij vinden dat een goede werkwijze die doorgezet moet worden.

Speciale aandacht voor jongeren met schulden is belangrijk. Wanneer je al jong in schulden terecht komt sta je meteen al achter voor de rest van je leven. In het armoedebeleid moet er voor deze doelgroep ook speciale aandacht zijn. Wij maken hierbij gebruik van het jongerenperspectieffonds. Kinderen mogen door armoede niet buitengesloten worden van sport- en cultuuractiviteiten. De gemeente moet bemiddelen op dat terrein, bij voorkeur met behulp van buurtcoaches, en ondersteunen met de voor armoedebestrijding beschikbare middelen.

2.5. Steun voor wie een ander helpt

Mantelzorgers zijn mensen die kort- of langdurig voor mensen uit hun omgeving zorgen die hulp nodig hebben. Het ondersteunen van mantelzorgers door respijtzorg, emotionele en praktische hulp, is van groot belang. Jonge mantelzorgers en werkende mantelzorgers verdienen speciale aandacht. Wij ondersteunen het huidige mantelzorgbeleid.

2.6. Bereikbare zorg

Zorg moet voor iedereen bereikbaar zijn. Dat betekent duidelijke communicatie over waar men moet zijn voor welke zorg. Aandacht voor clientondersteuning bij aanvragen voor WMO helpt om die zorg te krijgen die men nodig heeft. Daarnaast houden we vast aan drie wijkteams in Smilde, Beilen en Westerbork waar mensen dichtbij met hun ondersteuningsvragen terecht kunnen. De beste oplossingen bij hulpvragen worden niet van achter een bureau maar via een persoonlijk gesprek bij mensen thuis gevonden doordat bijvoorbeeld de WMO consultants bij de mensen thuis komen.

2.7. Iedereen moet kunnen meedoen

Mensen met een beperking moeten volledig kunnen meedoen in de samenleving. We zoeken samen met hen naar hoe dit mogelijk is. We voeren het VN verdrag Handicap zoveel mogelijk uit. Sportvoorzieningen en openbare gebouwen moeten voor ieder goed toegankelijk zijn.

In het dagelijks leven hebben te veel mensen moeite met lezen en schrijven. De laaggeletterdheid is veel te hoog. Wij pakken dit probleem aan door onze communicatie erop aan te passen en we stimuleren initiatieven om laaggeletterdheid aan te pakken.

Digitale vaardigheden zijn belangrijk om mee te kunnen doen. Steeds meer diensten worden via internet aangeboden. Daarom zijn we voor een goed aanbod van cursussen voor jong en oud op gebied van computervaardigheden. Via Welzijnswerk en bibliotheken kan hier invulling aan worden gegeven. Ook moet hierbij aandacht zijn voor criminaliteit via internet.

Het begeleiden van mensen in de bijstand naar nieuw werk blijft van groot belang. De gemeente kan hierin bijvoorbeeld bemiddelen door een vrijwilligerssteunpunt en door zelf het goede voorbeeld te geven. Het ondersteunen van tijdelijk werk kan helpen om nieuwe mogelijkheden te creëren wanneer de werkzaamheden een succes blijken te zijn. Er moeten voldoende werkervaringsplaatsen komen, waar mogelijk via aanbestedingseisen, ook bij de gemeentelijke organisatie.

2.8. Samenwerking in de zorg

Goede zorg kan niet zonder samenwerking. Door verschillende partijen met elkaar te verbinden voorkom je dat men langs elkaar heen werkt. De hulpverlening dient via heldere , op elkaar afgestemde en duidelijk gecommuniceerde lijnen te worden ingericht.

Wanneer men te maken heeft met verschillende hulpverleners houden we vast aan het principe 1 gezin, 1 regisseur. De regisseur is contactpersoon, zorgt voor coördinatie en bewaakt de zorgvragen. We willen blijven investeren in goede samenwerking met huisartsen, Welzijnswerk en gemeente.

Het WelWoZo-overleg waarbij verschillende partijen van Welzijn, Wonen en zorg onder regie van de gemeente bij elkaar zitten leveren mooie innovatieve ideeën op. Wij zien dit als een goede manier van samenwerken.

Initiatieven waarbij samengewerkt wordt tussen zorgverzekeraars, gemeente en andere uitvoerders van het beleid zoals in Witteveen juichen wij toe. Op die manier blijft de zorg dichtbij en betaalbaar voor de gemeente.

2.9. Meedoen en inburgering

Het mee kunnen doen van alle inwoners aan onze samenleving is belangrijk, ook voor nieuwkomers.

Vrouwelijke statushouders hebben vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. We willen dat wanneer een partner werk vindt, de begeleidingstrajecten van de andere partner kunnen doorgaan.

Maatschappelijke begeleiding moet leiden tot zelfredzaamheid. Veel begeleiding is informeel en wordt door vrijwilligers gedaan. We willen zorgdragen dat deze vrijwilligers goed ondersteund worden om hun werk te kunnen doen. Afstemming tussen verschillende partijen die samen met de vrijwilligers hun taak oppakken bij het ondersteunen van statushouders blijft belangrijk.

2.10. Geestelijke gezondheidszorg

We hebben extra aandacht voor de geestelijke gezondheidszorg. We willen schrijnende situaties en verward gedrag op straat voorkomen door betere samenwerking tussen instellingen en maatschappelijke partners. Ook hebben we aandacht voor de samenwerking tussen de politie en de GGZ. Buurtbewoners kunnen 24 uur per dag terecht bij een centraal telefoonnummer als zij zich zorgen maken over een buurtgenoot.

Daarnaast kan er binnen het kader van werken met netwerken meer gedaan worden aan het begeleiden van naasten (mantelzorgers, buurtgenoten, vrienden) in de triade aanpak tussen professional/ervaringsdeskundige, client en naaste(n). Dit geldt ook voor andere zorggebieden zoals jeugd en gezin. De professionals hebben hierin een regierol. Op deze manier kan beschermd wonen waarbij mensen onder begeleiding van een ambulant begeleider zelfstandig wonen en leefbaarheid voor buurten beter op elkaar aansluiten.

De coronacrisis heeft ook geestelijk zijn tol geëist bij mensen. Wij bieden inwoners zoveel mogelijk hulp en ondersteuning om de gevolgen te verwerken en het leven weer op te pakken.

2.11. Inclusiviteit en anti-discriminatie

Wij willen dat de gemeente als werkgever werkt aan een inclusieve organisatie. Dit betekent bewustwording creëren bij de eigen medewerkers en inclusief werken aan beleid.

Bij het uitzetten van vacatures zorgen we ervoor dat deze inclusief is. Hierbij denken wij bv aan sollicitanten met een migratieachtergrond, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en mensen die last hebben van leeftijdsdiscriminatie. Iedereen mag zich uitgenodigd voelen om te reageren op een vacature.

Het voorkomen van discriminatie in iedere vorm blijft voor ons een belangrijk aandachtspunt.

Een sterke samenleving

Het CDA kiest voor een sterke samenleving waarin iedereen kansen krijgt. Iedereen telt mee en is van waarde en doet mee naar vermogen. Het begint met zorgen voor jezelf, en waar mogelijk ook voor anderen. Wie echt hulp nodig heeft, krijgt die van de gemeente.

We moeten voorkomen dat mensen er niet bij horen. De menselijke maat staat centraal en WIJ is belangrijker dan ik. Een sterke samenleving zien we als een gemeente waar het geschikt wonen is voor iedereen, waar de openbare ruimte veilig, aantrekkelijk en uitnodigend is en waar voorzieningen beschikbaar en toegankelijk zijn. Voor de levendigheid en saamhorigheid zijn verenigingen en vrijwilligers essentieel voor de gemeente. Waardering en ondersteuning voor hen die zich belangeloos inzetten is nodig.

Speerpunten voor een sterke samenleving in 2022-2026:

- *Investeren in leefbaarheid en een vitaal verenigingsleven*
- *Voldoende betaalbare woningen met prioriteit voor inwoners uit Midden-Drenthe*
- *Goede bereikbaarheid en vervoersvoorzieningen*
- *'Right to challenge' dat ruimte geeft voor bewonersinitiatieven*
- *Kunst en cultuur toegankelijk voor iedereen*

3.1. Ontmoeten

De fysieke omgeving kan een belangrijke bijdrage leveren aan het bevorderen van contacten tussen inwoners: daarom zoeken we actief naar goede ontmoetingsplekken en we faciliteren die waar nodig. Het CDA steunt het huidige dorpshuizenbeleid.

De gemeente ondersteunt een actief dorps- en buurtradenbeleid, bijvoorbeeld via organisaties als het Dorpenoverleg Midden-Drenthe (DOM). Initiatieven vanuit dorpen of buurten voor een betere leefomgeving worden gestimuleerd. Het CDA wil doorgaan met MOEK en DOEK (Mooi en Duurzaam Op Eigen Kracht) en Up2You. Organisaties als de Brede Overleggroep Kleine Dorpen (BOKD) worden in de geest van werken met netwerken ondersteund. Zij zijn een voorbeeld van begeleiding van actieve dorps- en bewonersorganisaties waarbij tegen lage kosten een hoog rendement geleverd wordt in de realisering van plannen en initiatieven.

Bij ontmoeten is het van belang dat mensen zich vrij voelen om het beste van zichzelf te geven. Dan moet niets, en kan alles: *ont-moeten*. Dat is de reden waarom burgerinitiatieven en vrijwillige inzet goud zijn voor onze samenleving, het maakt sterk.

3.2. Levendigheid en saamhorigheid: voor een sterk en vitaal verenigingsleven

Wij maken ons sterk voor een vitaal verenigingsleven. Verenigingen met al hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Hier leert jong en oud om samen te werken, om te gaan met teleurstellingen, en verantwoordelijkheid te nemen. De gemeente kan veel doen om het vrijwilligerswerk leuker en vooral ook makkelijker te maken.

Dit door bijvoorbeeld de regels voor onkostenvergoedingen te versoepelen, de administratieve lasten te verminderen en trage procedures te voorkomen. Het bestaande vrijwilligersbeleid willen wij behouden en verder ontwikkelen.

Wanneer vrijwilligers- en verenigingsactiviteiten in het verlengde liggen van alledaagse (vergunningsvrije) activiteiten, zoals bijvoorbeeld bij een concert of tentoonstelling in een kerk, willen wij willen soepel omgaan met evenementenvergunningen.

Daar waar voorzieningen onder druk staan worden deze bij voorkeur ingericht voor meerdere gebruikers. Zo kunnen voorzieningen langer behouden blijven. Scholen, zorginstellingen en verenigingen maken bijvoorbeeld gebruik van hetzelfde gebouw.

3.3. Wonen: kiezen voor kwaliteit, flexibiliteit en duurzaamheid

Voor het CDA is het woonbeleid gericht op kwaliteit, duurzaamheid en maatwerk. Met woningcorporaties maakt de gemeente gerichte prestatieafspraken over de hoeveelheid en de kwaliteit van het woningaanbod. We willen woningbouwcorporaties ruimte geven om met bouw en de verduurzaming aan de slag te gaan.

Er moet een oplossing komen voor de enorme hoeveelheid regels voor woningbouwinitiatieven. We maken flexibele woonvormen voor starters mogelijk door zoals reeds genoemd in het eerste hoofdstuk, als gemeente beter te luisteren naar wat initiatiefnemers willen, en samen met hen op zoek te gaan naar oplossingen. Deze kleinere woonvormen kunnen ook ingezet worden voor andere doelgroepen (bijv. statushouders, daklozen en eenpersoonshuishoudens).

We omarmen particuliere wooninitiatieven en woonvormen waarbij verschillende generaties bij elkaar wonen zoals kangoeroewoningen en het Knarrenhof-concept. Dit kan gerealiseerd worden op plaatsen als de Beatrixschool en Dr. Nassaucollege in Beilen, het Badhuisterrein in Westerbork of de locaties die vrijkomen door verplaatsing van scholen in Smilde.

De aspecten van duurzaamheid komen in het een na laatste hoofdstuk apart ter sprake

3.4. Woonaanbod: ruim baan voor starters, doorstromers en senioren

Er zijn op dit moment te weinig geschikte en betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen. Wij willen extra aandacht voor de lastige positie van starters, senioren, mensen met een kleine portemonnee en éénpersoonshuishoudens bij het vinden van een geschikte huur- of koopwoning.

Om de wachtlijsten voor een woning weg te werken en om onze jongeren de kans te geven om hier zich hier weer te vestigen na bijvoorbeeld hun studie, zetten wij in op inbreiding waar dit mogelijk is en op grotere uitbreidingslocaties voor de kernen Beilen, Westerbork en Smilde.

Voor de kleinere dorpen moet het mogelijk zijn om dusdanig te bouwen dat aan de woningbehoefte voldaan wordt. De komende vier jaar moet dit vorm krijgen door de aankoop van gronden en het realiseren van bestemmingsplannen, en zo snel mogelijk de schop in de grond. Ook hier geldt weer, niet voor de mensen denken, maar op zoek gaan naar wat ze nodig hebben.

Wij zetten extra in op de bouw van levensloopbestendige woningen. Dit is niet alleen goed voor de woonbehoefte van toekomstige senioren; ook stimuleert de bouw van levensloopbestendige woningen de doorstroom op de woningmarkt.

Het bouwen van tijdelijke woningen (flexwonen) is een effectief middel in de strijd tegen woningnood dat snel kan worden toegepast. Hiermee bieden we perspectief aan mensen met een acute woonvraag, die met de reguliere woningtoewijzing tussen wal en schip vallen. Denk hierbij vooral aan starters, gebroken gezinnen, mensen die een baan gevonden hebben in een nieuwe omgeving. Wij zetten hierbij maximaal in op de mogelijkheden voor versnelde bestemmingsplanprocedures en de bouw van tijdelijke woningen (mogelijk op basis van Crisis- en Herstelwet').

We vinden het belangrijk dat de inwoners van de gemeente zoveel mogelijk voorrang krijgen bij de koop van nieuwbouwwoningen. Dit willen we doen door afspraken te maken met makelaars en ontwikkelaars. We willen dat, voor een periode van minimaal enkele maanden alleen binnen de gemeente reclame wordt gemaakt voordat nieuwbouwwoningen breder in de verkoop gaan. Initiatieven van particulieren die samen een woning willen bouwen willen we ondersteunen en stimuleren. Ook is het CDA voorstander van het instellen van een eerste biedingsrecht voor inwoners van de gemeente, als de gemeente grond of vastgoed op de markt wil brengen.

Wij zetten ons maximaal in voor het flexibel omgaan met bijzondere woonvormen. De combinatie van wonen en zorg voor een gehandicapt kind of familie in de directe woonomgeving vindt het CDA vanzelfsprekend. Hiervoor kan de gemeente vergunningen voor flexibele bouwconcepten met een bepaalde duur afgeven.

Wij zijn bereid om onze bijdrage te leveren aan het Deltaplan voor het Noorden.

3.5. Iedereen wil wonen in een veilige, schone en plezierige buurt!

Algemene punten van veiligheid voor de gemeente zijn al benoemd in het eerste hoofdstuk. Op het lagere niveau wil het CDA dat buurten veilig zijn.

We waarderen de rol van de wijkagent in onze wijken en dorpen. Wijkagenten moeten als ogen en oren van de buurt ook daadwerkelijk aanwezig en benaderbaar zijn in de buurt. Voldoende BOA's en politie op straat geven gevoel van veiligheid. Ook is het CDA van mening dat er een politiebureau in Beilen moet blijven.

Daarbij stimuleren we bewoners actief te zijn in de buurt en we verhogen de mogelijkheden voor bewoners om medeverantwoordelijkheid te dragen. We hebben aandacht voor de oorzaken van onveiligheidsgevoel en pakken deze zo mogelijk samen met bewoners aan. Welzijnswerk wordt ingezet op burenbemiddeling. Mensen zelf vormen de basis voor veiligheid en leefbaarheid. Initiatieven zoals buurt WhatsApp-groepen en buurtouders die jongeren aanspreken vinden we mooie voorbeelden van eigen initiatieven. We willen kijken hoe we dit verder kunnen stimuleren en vormgeven.

3.6. Flexibel bouwen

Het CDA vindt het belangrijk dat procedures voor bouwaanvragen en -initiatieven makkelijker en sneller opgepakt worden. Wij zijn voorstander van het vormen van een pool van deskundige ambtenaren met provincie (en andere gemeenten), zodat voldoende kennis en capaciteit aanwezig is om bouwiniciatieven te begeleiden.

Veranderingen in de woonomgeving gaan de buurtbewoners aan. Wij vinden het daarom vanzelfsprekend dat bewoners worden betrokken bij bouwiniciatieven in hun woonbuurt zonder het algemeen belang uit het oog te verliezen. Daarbij is kunnen bouwen op een goede plek ook van belang en proberen we de inwoners zoveel mogelijk hierin te faciliteren.

Wij investeren in een zichtbare vergroening van de woonomgeving. Parken, speelweides, volkstuinten en natuur vergroten de leefbaarheid en zijn van steeds groter belang voor afkoeling bij hitte of de opvang van regenwater bij extreme buien.

Het CDA wil dat planontwikkelingen meer vanuit een totale visie op wat men wil met het grote gebied tot stand komen. Dus een combinatie van wonen, groen, infrastructuur en milieu. Wij zien de gemeente als bewaker van het gehele plan, en zij pakt deze rol in het kader van de uitvoering van de Omgevingswet. Hierbij moet er voor alle doelgroepen aandacht zijn, in lijn met onze visie op de dienstbare overheid in hoofdstuk 1.

3.7. Kwaliteit van de woonomgeving

De positieve effecten van groen op onze gezondheid zijn bewezen. Mensen in een groene woonomgeving voelen zich gezonder. Het CDA vindt dat openbare groenstroken beter kunnen worden benut. Het houdt de woonomgeving koel in de zomer, gaat wateroverlast tegen in de winter en zorgt voor versterking van de biodiversiteit. Hierbij denken we aan ecologische maaibeeld, bloemrijk bermbeheer en toepassing van natuurlijke afscheidingen zoals een houtwal om een parkeerplaats. Door als gemeente het groen ecologisch te onderhouden en chemische middelen te verbieden geven we het goede voorbeeld.

De gemeente moet 'waterslim' worden zodat we de pieken in regenval en droogte beter aankunnen. Het CDA wil groene daken en het afkoppelen van hemelwater op het riool stimuleren. Europese en nationale subsidieregelingen moeten hiervoor meer worden ingezet.

De inrichting van de openbare ruimte mag niet het sluitstuk zijn van economische activiteiten in de omgeving. De zorg voor een aantrekkelijke en toegankelijke inpassing in de omgeving is een vast onderdeel van ontwikkelopgaven. Het CDA blijft erop toezien dat de openbare ruimte niet vervuult en verloedert, maar dat wordt gewerkt aan een schone en veilige gemeente.

De kwaliteit van de woonomgeving moet worden ingezet om de doelen van wijkveiligheid, benoemd in paragraaf 3.5 te behalen. Dus iedereen moet op een veilige manier op pad kunnen, in een veilige openbare ruimte. Goed verlichte fietspaden maakt dat men eerder de fiets pakt. Toepassing van slimme verlichting kan hierin helpen.

3.8. Goed openbaar vervoer

Goede bereikbaarheid van onze dorpen, bedrijven en voorzieningen is een groot goed voor zowel inwoners als de toeristische sector.

Wij zetten ons in voor de realisering van goede overstapmogelijkheden en bijbehorende voorzieningen (stalling fietsen, oplaadmogelijkheden elektrische fietsen, beschut overstappen). We vinden het belangrijk dat bus- en treinverbindingen goed op elkaar aansluiten. Dit vereist goed overleg met OV-instanties. Dit geldt in het bijzonder voor het vervoer van en naar de middelbare scholen in onze provincie.

3.9. Buurtvervoer en investeren in goede bereikbaarheid

Wij steunen het initiatief vanuit de samenleving om te komen tot een integraal aanbod van aanvullend vervoer door vrijwilligers in onze gemeente voor mensen die minder mobiel zijn.

Naast noodzakelijk vervoer naar voorzieningen als huisarts, winkels, pinautomaten of bibliotheken is ook sociaal vervoer van groot belang. Buurtvervoer draagt bij aan de leefbaarheid van het platteland, versterkt de participatie van mensen met een beperking en helpt eenzaamheid te bestrijden. De gemeente levert een structurele bijdrage in de kosten die gemaakt moeten worden om de vrijwilligers te ondersteunen.

Op korte afstanden is de fiets een aantrekkelijk, schoon en gezond vervoermiddel. We vinden het belangrijk dat er in Midden-Drenthe kwalitatief goede en veilige fietspaden zijn voor zowel recreatief- als woon-werkverkeer. Met de elektrische fiets neemt het bereik van de fiets als vervoermiddel toe. In combinatie met de opkomst van de elektrische fiets nodigen snelle routes uit om vaker op de fiets te stappen en langere afstanden af te leggen.

Wij zetten in op de realisering van snelle en veilige fiets-hoofdverbindingen tussen de dorpskernen Beilen, Smilde en Westerbork en naar Assen, Emmen en Hoogeveen.

3.10. Right to Challenge – het recht om gemeente uit te dagen

Wij willen dat inwoners en verenigingen het recht krijgen ('Right to Challenge') om de uitvoering van een collectieve voorziening van de overheid over te nemen (tegen minder of gelijke kosten). Dit kan om van alles gaan: van onderhoud van snippergroen om het huis of het beheer van sportvelden. Het bevordert de leefbaarheid en past in de visie van gespreide verantwoordelijkheid. Dit is geen plicht maar moet tot de mogelijkheden behoren.

3.11. Goed lokaal onderwijs

Het CDA vindt onderwijs en goede huisvesting van onderwijs belangrijk. Hierbij is het integrale huisvestingsplan voor onderwijs, waarin in samenwerking met het onderwijs is vastgesteld wanneer welke scholen worden vervangen of gerenoveerd, voor ons leidend.

3.12. Kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk

Gemeente Midden-Drenthe was in 2019/2020 de Culturele Gemeente van Drenthe! Dit heeft gezorgd voor meer ontwikkeling aan culturele activiteiten. Er zijn prachtige initiatieven

ontstaan. Deze positieve manier van (samen)werken willen wij graag behouden en verder ontwikkelen en vormgeven.

Wij vinden het belangrijk dat iedere inwoner zich kan ontwikkelen via muziek, toneel of andere culturele vorming en toegang heeft tot plekken waar kunst en cultuur tot leven komen. Daarom is het belangrijk dat er laagdrempelige voorzieningen voor de beoefening van (amateur)kunst zijn en dat deze voorzieningen financieel worden ondersteund door de gemeente.

Het CDA wil dat bijstandsgezinnen en gezinnen op de armoedegrens ook deel kunnen nemen aan culturele activiteiten. We willen hierbij ook gebruik maken van het jeugdcultuurfonds en jeugdsportfonds.

Een duurzame samenleving

Iedereen draagt zijn steentje bij aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord. In 2050 staan we voor de taak 95% van het CO2 uitstoot (referentiejaar 1990) te reduceren. Hier staan we niet alleen voor. Het CDA vindt dat vanuit het Rijk significant ondersteund moet worden.

De verduurzamingsopgave is voor het CDA een doorlopend proces waarin wij al doende zullen gaan leren. Om dit proces naar de toekomst toe effectief te kunnen organiseren zal tijd, geld en menskracht beschikbaar moeten komen, anders kunnen gemeenten deze verantwoordelijke verduurzamingsopgave niet aan.

Speerpunten voor de transitie in duurzaamheid in 2022-2026:

- **Betaalbaarheid;** *Het CDA wil energiearmoede tegengaan. We zorgen ervoor dat extra uitgaven voor energiebesparende maatregelen in de woning voor inwoners betaalbaar blijven. Het CDA maakt zich er in de komende collegeperiode hard voor dat koopwoningen kunnen worden geïsoleerd met een (sociaal) krediet voor lagere en middeninkomens.*
- **Stapsgewijs;** *Het CDA wil stap voor stap aan de slag. Ontwikkelingen en technieken volgen elkaar snel op. Het is slim om die te volgen, zodat lasten betaalbaar en behapbaar zijn. Het CDA wil de komende periode vooral inzetten op isolatie en energiebesparing, hiervoor willen wij energiecoaches inzetten in de gehele gemeente. We willen woningbouw corporaties stimuleren om door te gaan met het verduurzamen van hun woningbestand.*
- **Draagvlak;** *De inwoners worden bij de transitie betrokken. Samenwerking is het sleutelwoord. Om gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren wil het CDA inzetten op een integrale benadering van vraagstukken met een maximaal draagvlak onder inwoners. Het gaat om participatie en een eerlijke verdeling. Voor de inwoners willen wij dat de lusten en lasten van het klimaatbeleid daarbij zo eerlijk mogelijk worden verdeeld. Omdat het CDA energiearmoede wil tegen gaan, wil ze speciale aandacht geven aan die gevallen waar mensen aan het kortste eind dreigen te gaan trekken.*

4.1. Duurzame initiatieven

Het CDA wil 'groepen' inwoners, organisaties en bedrijven die uit zichzelf met goede voorstellen voor de verduurzamingsopgave komen stimuleren. Daarbij willen we vooral inzetten op projecten en processen die op dit moment en zonder al te veel weerstand en risico te realiseren zijn.

Kleinschalige lokale energiecoöperaties vervullen een belangrijke plek in de verduurzamingsopgave. Het ontbreken van startkapitaal is een knelpunt. We helpen lokale energiecoöperaties in de startfase door garanties en of (voor)financiering te verstrekken. Ook helpen we de energiecorporaties met het vinden van voldoende gekwalificeerd bestuurskader, bijvoorbeeld via de vrijwilligersvacaturebank 'Meedoen Midden-Drenthe'.

Bij de nieuwbouw van woonwijken wordt duurzaam, klimaatneutraal en meer groen de norm. We bevorderen mogelijkheden voor de opvang en het hergebruik van regenwater. Met groen wordt hittestress in de wijk voorkomen.

Veel inwoners willen een persoonlijke bijdrage leveren aan verduurzaming en weten niet altijd hoe dat kan. Wij willen dat er een energieloket blijft waar inwoners, sportverenigingen, bedrijven en instellingen terecht kunnen voor vragen en ondersteuning. Dit betekent dat de gemeente als dienstbare overheid mensen helpt in:

- Het doordenken van hun mogelijkheden, en de verduurzamingsopgave in geleidelijke stappen opdelen
- Het ontwikkelen van het bewustzijn van wat de energie opgave betekent en wat als eerste gedaan moet worden om een zo groot mogelijk energie effect in investering van geld, tijd of ander gedrag te bewerkstelligen
- Het aangaan van goedkope leningen voor adequate isolatie of andere energie maatregelen waarvan men geen spijt zal hebben.

4.2. Opwekking hernieuwbare energie

In veel situaties geldt dat energieopwekking de samenleving als geheel ten goede komt, maar lokaal voor overlast zorgt. Wij willen een eerlijke verdeling van lusten en lasten in de lokale gemeenschap. Met het bieden van lokale participatiemogelijkheden wil het CDA ruimte bieden aan inwoners en bedrijven om de vruchten te plukken en bij te dragen aan maatschappelijke doelen. Dit is van belang voor het draagvlak voor het energie- en duurzaamheidsbeleid.

Het opwekken van energie door middel van zon heeft grote invloed op ons landschap. We willen dat de “Zonneladder” wordt toegepast. Eerst zon op het dak. Landbouwgronden en natuurgebieden worden zoveel mogelijk ontzien. Een hogere maximale hoogte van kleine windmolens is voor ons bespreekbaar. De combinatie van zon en wind kan een welkome aanvulling zijn voor de energietransitie. Ook kan gebruik dubbel worden ingezet, we denken dan o.a. het overkappen van parkeerterreinen met zonnepanelen.

4.3. Circulaire energie en duurzaam voedsel

Het CDA wil dat de lokale overheid helpt door bewustwording en verbinding te zoeken tussen bedrijven, organisaties en lokale initiatieven die met circulaire economie bezig zijn.

Wij willen kortere ketens van het land naar het bord. Wat je van dichtbij haalt is verser, lekkerder en vaak minder belastend voor het milieu. Daarom stimuleren wij lokale coöperaties van boeren, winkeliers en consumenten om regionale producten op de markt te brengen en zo bij te dragen aan een sterke lokale en circulaire economie.

4.4. Afvalbeleid = grondstoffenbeleid

Nederland is op weg naar een circulaire economie (2050), waarin hergebruik van producten op termijn de norm is. Zover zijn we nog niet, maar de wereld van de afvalinzameling is al wel volop in beweging. Dit maakt nieuwe keuzes mogelijk, en misschien ook noodzakelijk.

Wij kiezen voor een ‘afvalbeleid=grondstoffenbeleid’, waarin hergebruik van materialen zoals bijvoorbeeld glas, papier, plastics, elektrische apparaten en textiel voorop staat. Bij de keuze welke manier van inzamelen het meest voordelig is betrekken wij bewoners, bedrijven en organisaties.

Het CDA wil dat de lokale overheid helpt door bewustwording en verbinding te zoeken tussen bedrijven, organisaties en lokale initiatieven die met circulaire economie bezig zijn

4.5. Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

In de verduurzamingsopgave heeft de gemeente een voorbeeldfunctie. Wij gaan de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed (scholen, buurthuizen, verenigingsgebouwen en overheidsgebouwen) daarom actief ondersteunen en ontzorgen. Dit bespaart deze organisaties veel werk en leidt in veel gevallen tot lagere energiekosten.

Nieuwe scholen worden (bijna) energieneutraal gebouwd en hebben voldoende ventilatie. Voor bestaand onroerend goed is in beeld gebracht welke duurzaamheidsinvesteringen noodzakelijk zijn. We gaan aan de slag met het uitvoeringsprogramma om de maatregelen door te voeren.

4.6. Duurzaam inkopen

We willen dat duurzaam inkopen de norm is. Daar hoort bij dat we doorgaan met het stimuleren van opdrachtnemers bij overheidsopdrachten om zich in te zetten voor extra werk, of stageplekken, bijvoorbeeld voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ook bij de inkoop van projecten dient duurzaamheid en circulariteit de norm te blijven.

De gemeente heeft zelf een belangrijke voorbeeldfunctie als het gaat om duurzaam inkoopbeleid. Door werkzaamheden in bijvoorbeeld catering, productiewerk en (groen)onderhoud te beleggen bij deze doelgroepen bieden we elkaar de kans om een mooie invulling te geven aan maatschappelijke behoeften.

In het lokaal inkoopbeleid willen we stimuleren dat voldoende kans wordt gegeven aan lokale ondernemers voor bijvoorbeeld het groenonderhoud en onderhoud wagenpark aan lokale garages. Omdat nabijheid ook een belangrijke voorwaarde voor duurzaamheid is, stimuleren we regionale inkoop door de gemeente voor diensten die niet lokaal geleverd kunnen worden.

We willen dat de kennis en ervaring over maatschappelijk verantwoord inkopen in de regio wordt samengebracht om te leren en eenduidige criteria op te stellen. Hierdoor weten (lokale) opdrachtnemers waar zij aan toe zijn en hoe zij zelf met passende en innovatieve oplossingen kunnen komen.

Een eerlijke en verantwoordelijke economie

Wij maken serieus werk van een eerlijke en een duurzame economie. Een economie met ruimte voor lokaal ondernemerschap. Het is meer dan terecht dat de gemeente met lokale ondernemers gezamenlijk optrekt in de uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, werkgelegenheid en scholing. Eerlijk ondernemerschap kenmerkt zich door bewust te zijn van de impact op de omgeving en door continuïteit op de langere termijn voorop te stellen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen en sociaal ondernemerschap stimuleren we.

De verduurzamingsopgave is voor gemeenten een uitdaging op zowel fysiek als sociaal vlak. Het CDA wil de verduurzamingsopgave betaalbaar en behapbaar voor de inwoners uitvoeren. Met een groene en schone leefomgeving, investeringen in schone energie en vermindering van de CO₂-uitstoot dragen we bij aan de doelen van Parijs. Daarbij staan wij voor een eerlijke balans tussen de lokale lusten en lasten van het klimaatbeleid. We betrekken inwoners vooraf bij grote besluiten en bieden regelingen voor investeringen in isolatie en energiebesparing aan je eigen huis.

Speerpunten voor economie in 2022-2026:

- *Lokaal ondernemerschap en de leegstand in winkelstraten*
- *Goede huisvesting voor iedereen die hier werkt*
- *Betekenis van werk en dus ook met name voor diegene met en afstand tot de arbeidsmarkt*
- *Aandacht voor de belangrijkste sectoren op dit moment in Midden Drenthe: agrarische sector en toerisme*

5.1. Lokaal ondernemerschap en lokale ondersteuning

Voor het CDA is het belangrijk dat de gemeente met het midden- en kleinbedrijf (MKB) afspraken maakt op basis van wederkerigheid (geven en nemen). Zo willen we dat met het bedrijfsleven, het onderwijs en andere organisaties afspraken gemaakt worden op het gebied van duurzaamheidsmaatregelen, investeringen in opleidingen ter bevordering van toekomstig personeel, aanstellen van mensen met een beperking, een minimaal aantal stage- en leerplekken en investeringen in innovatie.

Ook mogelijkheden om ondernemerschap aan huis te verrichten ondersteunen we zolang beheerszaken als bijvoorbeeld verkeersveiligheid goed geregeld zijn.

We willen één aanspreekpunt voor ondernemers dat verantwoordelijk is voor het traject van vergunningsaanvragen maar ook voor kansen en vragen. Een ondernemer hoeft dus niet meer te 'zoeken' naar de juiste ambtenaar bij het juiste loket.

Voor betalingen aan ondernemers willen we dat betalen binnen dertig dagen de norm blijft.

In Beilen kennen wij de BIZ regeling, deze willen wij in stand houden als er voldoende draagvlak is onder de ondernemers. In andere kernen ondersteunen wij verzoeken van de ondernemers om ook daar deze regeling toe te passen.

In het kader van het toekomstbestendig maken van de economie is flexibiliteit belangrijk. De ondernemer moet meer ruimte krijgen om te ondernemen. Dat kan door het schrappen, aanpassen of flexibiliseren van regels en meer ruimte voor experimenten in het op te stellen omgevingsplan.

Wij willen dat onze bedrijventerreinen goed bereikbaar en veilig zijn. Een goede ontsluiting naar de snelweg en goede openbaar vervoersverbindingen dragen bij aan de toekomstbestendigheid van onze bedrijventerreinen.

Wij willen een goede samenwerking tussen bedrijven stimuleren en een goede lobby in de regio. Dit vergroot de kansen voor ondernemers en bedrijven voor onze bedrijventerreinen.

Er moet voldoende ruimte zijn voor bedrijven om uit te breiden. In Beilen moet er vaart gemaakt worden met de uitbreiding van Ossebroeken. In andere plaatsen zetten wij in op het herstructureren/revitaliseren van bestaande bedrijventerreinen. Regionale afstemming tussen gemeenten over de omvang en de kwaliteit van bedrijventerreinen is hierbij belangrijk.

Voor lokaal gewortelde bedrijven moet ruimte zijn voor groei, zodat de vitaliteit van buurten, wijken en dorpen behouden blijft.

5.2. Arbeidsmigranten

De huisvesting van arbeidsmigranten moet menselijk en veilig zijn. Hier ligt een verantwoordelijkheid bij werkgevers en de uitzendbranche. We werken actief mee aan initiatieven om de veiligheid voor arbeidsmigranten te waarborgen.

We willen huisvesting op het terrein van de werkgever in het buitengebied of op bedrijventerrein mogelijk maken, maar dit vraagt wel om handhaving en toezicht op de kwaliteit zoals hierboven benoemd.

We willen dat om passende (tijdelijke) woonruimte te ontwikkelen in gesprek wordt gegaan met werkgevers en uitzendorganisaties. Bij concrete mogelijkheden wordt de buurt/kern in een vroeg stadium geïnformeerd en geraadpleegd.

Voor arbeidsmigranten, die langdurig in Nederland verblijven, is het belangrijk om goed op de hoogte zijn van beschikbare taalcursussen, publieke voorzieningen en belangrijke regels die in Nederland gelden. We vinden het van belang dat zij ondersteuning krijgen van de werkgever.

5.3. Minder leegstand in winkelstraten

We willen dat de gemeente de regie pakt op thema's als leegstand, aantrekkelijke groene en schone openbare ruimte en veiligheid. Oplossingen worden in samenspraak met lokale ondernemers bedacht.

We willen dat leegstaande winkels of bedrijfsgebouwen worden gebruikt om startende en kleine ondernemers te huisvesten en dit samen met banken en lokale vastgoedeigenaren te realiseren. Mocht dit niet lukken, dan moet er gekeken worden mogelijkheden voor een woonbestemming.

5.4. Werkgelegenheid

Werk is voor veel mensen meer dan geld verdienen, het geeft ze een gevoel van eigenwaarde en levensvreugde. Wij staan achter het huidige participatiebeleid en willen dit door ontwikkelen. Hierbij zetten wij maximaal in op het voorkomen van werkloosheid.

Ook zetten wij in op duurzaam werk: tijdelijke arbeidsplaatsen moeten perspectief bieden op een vervolg. Bij het participatiebeleid is goed contact met werkgevers en bedrijven van groot belang. Het CDA wil daarin investeren.

STARK is een belangrijk leer- werk- bedrijf voor onze gemeente. Het CDA wil de samenwerking met STARK voortzetten zodat ook mensen met een wat grotere afstand tot de arbeidsmarkt de kans houden om een voor hen zo belangrijke arbeidsplaats te behouden.

5.5. Leren en werken

Veel jongeren komen moeilijk aan een stageplaats tijdens hun opleiding. Een stageperiode is niet alleen belangrijk voor verdere ontwikkeling van vaardigheden en competenties, maar het is ook een voorwaarde om af te studeren of over te gaan naar een volgend studiejaar. Veel jongeren ondervinden stress omdat het aanbod van overheid en bedrijfsleven ontoereikend is, in het ergste geval staken zij om deze reden hun studie. Met als resultaat een studieschuld en geen diploma. Ondernemers ervaren op hun beurt een tekort aan (nieuwe) opgeleide medewerkers.

We willen daarom dat de samenwerking tussen regionale opleidingscentra en het bedrijfsleven verbeterd om jongeren aan een stageplek te helpen en opleidingstrajecten te ontwikkelen voor de specifieke werkgelegenheid in de regio.

De maatschappelijke stage is voor scholen niet verplicht. We willen dat scholen gestimuleerd worden om scholieren kennis te laten maken met maatschappelijke organisaties. Zo willen we dat jongeren ervaring opdoen in een bijdrage te leveren aan de samenleving en het werken in een (vrijwilligers)organisatie.

5.6. Agrarische sector

De agrarische sector is belangrijk in Midden-Drenthe. De leefbaarheid van het platteland hangt nauw samen met de agrarische sector. De komende tijd komt er veel op de agrarische sector af. Er dienen daarom geen aanvullende eisen ten opzichte van de landelijke regelgeving in het gemeentelijke beleid te worden opgenomen. We steunen de landelijke voorstellen van het Agrarisch Jongeren Kontakt en LTO om verder dan modellen te kijken en onze boeren de kans te geven verantwoordelijkheid te nemen in natuurbeheer. Als Midden-Drenthe daarin een voorbeeld functie kan vervullen dan steunen we dat natuurlijk van harte.

Een gelijk speelveld biedt agrarische ondernemers gelijke kansen in hun bedrijfstak of bij hun teelt en het gemeentelijk beleid moet daar geen afbreuk aan doen. Bestemmings- en omgevingsplannen moeten ook ruimte bieden voor verandering van functie en onvoorziene, maar gewenste ontwikkelingen mogelijk maken. De continuïteit van de agrarische bedrijfsvoering, bedrijfseconomische ontplooiing en verduurzaming worden waar mogelijk bevorderd. Het verdient aanbeveling bij projecten die ten behoeve van landbouw worden

opgestart een onderdeel onderwijs/educatie op te nemen, bijvoorbeeld in samenwerking met het IVN. Projecten die de verbinding tussen landbouw en maatschappij bevorderen worden gestimuleerd. Landbouwers zijn ook groenbeheerders en het door hun beheerde areaal draagt sterk bij aan de omgevingskwaliteit.

Ingrepen in het landschap zijn vaak onomkeerbaar en moeten dus zorgvuldig worden overwogen. Bij de teruggave van landbouwgronden aan de natuur wordt de nodige terughoudendheid betracht. Midden-Drenthe moet op verantwoorde wijze omgaan met sloot en bermonderhoud, zodat de invloed van probleemkruiden op aangrenzende landbouwgronden zoveel mogelijk wordt ingeperkt.

Bij het vrijkomen van bebouwing, zoals leegkomende stallen, wordt met de eigenaar actief gekeken naar mogelijkheden voor nieuwe bestemmingen of alternatief gebruik. Dit om verloedering van het buitengebied te voorkomen en het risico van ongewenst gebruik te voorkomen.

5.7. Toerisme

Het toerisme is een belangrijke sector en verdient blijvende aandacht van de gemeente. Midden-Drenthe heeft een prachtig landschap met mooie fiets- en wandelverbindingen. Daarnaast ligt de gemeente centraal in Drenthe en heeft bijzondere locaties zoals de Col du VAM en het Herinneringscentrum Kamp Westerbork en Orvelte. Dit moet goed in de markt gezet worden door een goede marketing en promotie. De gemeente moet dit samen met de ondernemers in de toeristische sector blijven oppakken. Het project Vitale Vakantie Parken moet worden voortgezet. Investeren in kunst en cultuur bevordert de aantrekkelijkheid van de gemeente voor toeristen en inwoners.